राज्ये वैचाभिषिच्यस्व भारताननुशाधि च । दारांश्च कुरु धर्म्मेण मानिमब्जीः पितामहान् ।
॥ वसम्पायनउवाच ॥ तथोच्यमानो माता स सुहृद्भिश्च परन्तपः । इत्युवाचाथ धर्म्मात्मा धर्म्यमेवोत्तरं वचः ।
असंशयं परो धर्म्मस्त्वया मातरुदाहृतः । त्वमपत्यं प्रति च मे प्रतिज्ञां वेत्थ वै परां ।
जानासि च यथावृत्तं शुल्कहेतोस्त्वदन्तरे । ससत्यवति सत्यं ते प्रतिजानाम्यहं पुनः ।
परित्यजेयं चैलोक्यं राज्यं देवेषु वा पुनः । यद्वाऽप्यधिकमेताभ्यां नतु सत्यं कथञ्चन । ४१५०
त्यजेच्च पृथिवी गन्धमापश्च रसमात्मनः । ज्योतिस्तथा त्यजेद्रूपं वायुः स्पर्शगुणं त्यजेत् ।
प्रभां समुत्सृजेदर्को धूमकेतुस्तथोष्मतां । त्यजेच्छब्दं तथाकाशं सोमः शीतांशुतां त्यजेत् ।
विक्रमं वृत्रहा जह्याद्धर्म्मं जह्याच्च धर्म्मराट् । नत्वहं सत्यमुत्स्रष्टुं व्यवसेयं कथञ्चन ।
एवमुक्ता तु पुत्रेण भूरिद्रविणतेजसा । माता सत्यवती भीष्ममुवाच तदनन्तरं ।
जानामि ते स्थितिं सत्ये परां सत्यपराक्रम । इच्छन्सृजेथास्त्रीँल्लोकानन्यांस्त्वं स्वेन तेजसा । ४१६५
जानामि चैवं सत्यं तन्मदर्थे यच्च भाषितं । आपद्धर्म्मं त्वमावेद्य वह पैतामहीं धुरं ।
यथा ते कुलतन्तुश्च धर्म्मश्च न पराभवेत् । सुहृदश्च प्रहृष्येरंस्तथा कुरु परन्तप ।
लालप्यमानां तामेवं कृपणां पुत्रगृद्धिनीं । धर्म्मादपेतं ब्रुवतीं भीष्मो भूयोऽब्रवीदिदं ।
राज्ञि धर्म्मानवेक्षस्व मा नः सर्व्वान्व्यनीनशः । सत्याच्युतिः क्षत्रियस्य न धर्म्मेषु प्रशस्यते ।
शान्तनोरपि सन्तानं यथा स्यादक्षयं भुवि । तत्ते धर्म्मं प्रवक्ष्यामि क्षात्रं राज्ञि सनातनं । ४१७०
श्रुत्वा तं प्रतिपद्यस्व प्राज्ञैः सह पुरोहितैः । आपद्धर्म्मार्थकुशलैर्लोकतन्त्रमवेक्ष्य च ।

इत्यादिपर्व्वणि सम्भवपर्व्वणि भीष्मसत्यवतीसंवादेत्र्यधिकशततोऽध्यायः ॥ १०३ ॥

॥ भीष्मउवाच ॥ जामदग्न्येन रामेण पितुर्व्वधमसृष्यता । राजा परशुना पूर्व्वं हैहयाधिपतिर्हतः ।
शतानि दश बाहूनां निकृत्तान्यर्ज्जुनस्य वै । लोकस्याचरितो धर्म्मस्तेनाति किल दुश्चरः ।
पुनश्च धनुरादाय महास्त्राणि प्रमुञ्चता । निर्द्दग्धं क्षत्रमसकृद्रथेन जयता महीं ।
एवमुच्चावचैरस्त्रैर्भार्ग्गवेण महात्मना । त्रिः सप्तकृत्वः पृथिवी कृता निःक्षत्रिया पुरा । ४१७५
एवं निःक्षत्रिये लोके कृते तेन महर्षिणा । उत्पादितान्यपत्यानि ब्राह्मणैर्व्वेदपारगैः ।
पाणिग्राहस्य तनय इति वेदेषु निश्चितं । धर्म्मं मनसि संस्थाप्य ब्राह्मणास्ताः समभ्ययुः ।
लोकेऽप्याचरितो दृष्टः क्षत्रियाणां पुनर्भवः । ततः पुनः समुदितं क्षत्रं समभवत्तदा । इमञ्चैवात्र वक्ष्येऽहमितिहासं पुरातनं ।
अथोतथ्य इतिख्यात आसीद्धीमानृषिः पुरा । ममता नाम तस्यासीद्भार्य्या परमसम्मता ।
उतथ्यस्य यवीयांस्तु पुरोधास्त्रिदिवौकसां । बृहस्पतिर्बृहत्तेजा ममतामन्वपद्यत । ४१८०
उवाच ममता तन्तु देवरं वदतांवरं । अन्तर्व्वत्नी त्वहं भ्रात्रा ज्येष्ठेनारम्यतामिति ।
अयञ्च मे महाभाग कुक्षावेव बृहस्पते । औतथ्यो वेदमत्रापि षडङ्गं प्रत्यधीयत ।
अमोघरेतास्त्वञ्चापि द्वयोर्न्नास्त्यत्र सम्भवः । तस्मादेवञ्च नत्वद्य उपारमितुमर्हसि ।
एवमुक्तस्तदा सम्यग्बृहस्पतिरधीरधीः । कामात्मानं तदात्मानं न शशाक नियच्छितुं ।